

Маковецький І. С.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Науковий керівник:
Мітченко К. В.,
старший викладач кафедри гуманітарних наук та
психології професійної підготовки поліцейських
факультету підготовки фахівців для
підрозділів стратегічних розслідувань,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

РЕПРЕЗЕНТАТИВНА СИСТЕМА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ВЗАЄМОДІЇ З ОБ'ЄКТОМ ОПЕРАТИВНОЇ УВАГИ

Ефективність професійної діяльності поліцейського в значній мірі залежить від вміння встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Вміти розширювати чи звужувати коло спілкування, розуміти партнера по спілкуванню, прогнозувати наслідки різноманітних комунікативних ситуацій [1, с. 11].

Досить часто, з метою налагодження ефективної комунікації, потрібно підлаштуватися до предикатів іншої людини, тобто почати говорити на його мові і представляти йому ідеї саме тим способом, яким він сприймає їх. Успіх комунікації багато в чому залежить від здатності побачити, почути або схопити «лінгвістичні патерни» інших людей, від наявності достатнього запасу слів в кожному з патернів для адекватної реакції. Тобто, більше шансів встановити ефективний контакт між тими людьми, які сприймають та передають інформацію подібним способом.

Ключовим моментом у процесі встановлення такого лінгвістичного патерну є визначення провідної репрезентативної системи (модальності) партнера чи опонента по комунікативному акту.

Репрезентативна система (лат. *representatio* – наочне зображення) – основний, домінуючий спосіб отримання людиною інформації із зовнішнього світу; індивідуальна модель сприйняття того, що передають органи чуття людини; специфічна система збирання та опрацювання інформації, яку особа використовує для формування й репрезентації власного досвіду [2, с. 65].

Із огляду на це, виокремлюють три основні модальності, представники яких у процесі осмислення реальності надають перевагу різним операційним категоріям мислення:

- візуали мислять образами (зір);
- аудіали кодують інформацію за допомогою слів (слух);
- кінестетики сприймають світ за допомогою відчуттів (м'язові відчуття, смак і нюх).

Деякі фахівці називають ще дигіталів, які, контактуючи із зовнішнім світом, орієнтуються на діалог та аналіз.

Визначити із загальної чисельності осіб візуала можна за наступними критеріями – мають добре розвинену візуальну систему й найчастіше осмислюють світ у зорових образах. У живому спілкуванні вони акцентують увагу переважно на зорових деталях сприйняття реальності. Під час розмови схильні використовувати такі предикати: бачити, сфокусувати, помічати, ілюструвати; яскравий, темний, туманний; розпливчато, виразно тощо.

При осмисленні та опрацюванні інформації очі представників цієї модальності рухаються вліво-вгору або вправо-вгору, а також прямо-вгору або по центру. Візуал багато жестикулює, ніби створюючи в повітрі зображення того, про що говорить. Типова поза – з розправленими плечима. Манера спілкування динамічна й емоційна: розмовляє швидко та голосно з численними паузами; починає фрази найчастіше із займенників «ви» чи «ти». Під час комунікативного акту намагається дотримуватися такої дистанції, з якої зручніше розгледіти співбесідника. Саме тому найчастіше займає позицію на певній відстані, щоб розширити поле огляду й триматися дещо відсторонено, оцінювати все, що відбувається навколо, так, ніби це його не стосується. Однак у разі близького контакту, виникнення конфлікту представники цієї модальності здатні діяти агресивно, звинувачуючи у всіх негараздах співрозмовника. Останньому важливо знати, що коли візуал не бачить, то він ніби й не чує інформації. Досить часто, люди даної модальності переконані, що їх сприймають «за одягом», і тому завжди намагаються виглядати ефектно та яскраво, навіть якщо їм незручно у даному вбранні. За своєю природою носії цієї репрезентативної системи схильні до оригінальних і необґрунтованих фантазій та мрій [3, с. 60].

При взаємодії поліцейського з людиною, яку можна віднести саме до «візуалів» важливо самому використовувати якомога більше прикметників у мові, давати яскраві описи реальних чи можливих ситуацій; багато жестикулювати, дотримуватись визначеної дистанції. Важливим також буде сам зовнішній вигляд поліцейського, охайність та сучасність одягу, місця спілкування.

Специфіка модальності аудіалів полягає в тому, що люди даної модальності легко знаходять найтонші відмінності у звуках, але можуть не помічати кольорів і не відчувати жодної різниці в запахах. Представники цієї модальності найчастіше під час спілкування вживають такі типові предикати: говорити, слухати, звучати, кричати, шепотіти, замовкнути; тон, тональність, звук; тиша, дисонанс, резонанс; пронизливий, монотонний, гармонійний, голосний, тихий, дзвінкий.

Під час опрацювання інформації очі аудіалів рухаються вліво-вбік або вправо-убік, а також вліво/вниз. Під час спілкування аудіали уникають зорового контакту, переважно дивляться на лоб партнера. Сидять вони з нахилом уперед. Їх легко відрізнити за схильністю до «телефонної пози» (голова трохи набік, ближче до плеча) [3, с. 60].

З метою налагодження ефективної комунікації поліцейському з аудіалом важливо підбирати чіткі та лаконічні вирази, робити паузи під час бесіди, використовувати різноманітні невербальні прийоми з інтонаціями, емоціями голосу. Слід також відмітити, що сприяти взаємодії буде звучання на фоні легкої

мелодії, або ж навпаки відсутність додаткових подразників, таких як розмови колег по кабінету між собою.

Людей, які у сприйнятті світу спираються на відчуття і водночас мають істотно приглушені здібності до того, щоб «побачити» й «почути», визначають як кінестетиків. Фахівці розрізняють зовнішню та внутрішню кінестетику. В основі зовнішньої кінестетики лежать тактильні відчуття (дотик, температура, вологість), запах і смак. Внутрішня кінестетика охоплює емоції й внутрішні відчуття, усвідомлення стану тіла, які інформують людину про те, як вона рухається і що її оточує.

Кінестетики в мовленні схильні уживати такі предикати: відчувати, хапати, контактувати, стискати, торкатися, пробувати; теплий, жорсткий, гладенький, твердий, холодний, важкий, смачний, прісний, гострий, ніжний, гіркий, свіжий, ароматний. Під час осмислення інформації їхні очі рухаються вправо-вниз і прямо-вниз. Вони цінують комфорт та ретельно дбають про своє тіло. В одязі для них важлива зручність, а не зовнішній вигляд. Вони важко переживають стреси й дискомфортні ситуації. І це не випадково, адже за таких обставин «вмикається» внутрішня кінестетика: згадуються неприємні відчуття, активізуються негативні емоції, пов'язані з внутрішньою тривогою та усвідомленням незручного стану тіла [3, с. 60].

При взаємодії з кінестетиком поліцейському важливо подбати про комфорт місця спілкування, підтримувати тактильний контакт (рукоплескання, обійми, поплескування по плечу тощо).

Вміння аналізувати та визначати репрезентативну систему опонента дозволить поліцейському знаходити особливий підхід до нього, налагоджувати ефективну комунікацію.

Список використаних джерел

1. Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: навчальний посібник. Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.
2. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / Петрик В. М. та ін., за заг. ред. Є. Д. Скулиша. 2-ге вид. Київ: ЗАТ "ВІПОЛ", 2011. 248 с.
3. Shpori_psikhoterapiya99.docx, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника. URL : <https://studfile.net/preview/5258641/page:35>